

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.272/2015/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Rébeli Szabó Tamás ügyvéd által képviselt **felperes neve, székhelye** székhelyű felperesnek – a Tenke Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tenke András ügyvéd, valamint dr. Bába István ügyvéd képviselt **alperes neve, székhelyszám** alatti székhelyű alperes ellen vállalkozási szerződésből eredő követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2015. március 13. napján kelt 6.G.40.089/2013/53. sorszámú ítélete ellen az alperes által 54. sorszámon előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és az alperes által fizetendő marasztalási összeget 26.724.782,- (Huszonhatmillió-hétszázhuszonnégyezer-hétszáznyolcvankettő) Ft-ra és ennek az elsőfokú ítéletben írt kamatára, valamint 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft perköltségre leszállítja.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 400.000,- (Négyszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Külön felhívásra felperes 289.100,- (Kettőszáznyolcvankilencezer-egyszáz) Ft, míg alperes 2.138.100,- (Kettőmillió-egyszázharmincnyolcezer-egyszáz) Ft fellebbezési eljárási illeték állam részére történő megfizetésére köteles.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Az alapanyag beszerzési lehetőséggel rendelkező felperes, mint megrendelő, valamint a feldolgozóipari kapacitással rendelkező alperesi vállalkozó között **X. városban** 2006. március 10. napján vállalkozási szerződés jött létre, melynek tárgya fűtésre használható pellet granulátum (késztermék) készítése volt az alperes által biztosított repce szalma, energiafű, napraforgó, valamint repceocsú alapanyagokból. A felek a fűtőgranulátum készítését fa-, illetve fanyesedék, valamint fűrészpor alapanyagból kizárták. Az alperes feladata a megrendelő által biztosított alapanyagokból aprítás és préselés után a késztermék előállítása volt. A felek szerződésüket 2006. március 10-től 2008. április 30. napjáig terjedő időtartamra kötötték, a szerződési kötelezettségeket a szerződés 4-9. pontjai részletesen szabályozták. Ezek lényege szerint az alapanyag átadásának helye az alperesi vállalkozó **fióktelep címe** alatti fióktelepe, a beszállítás költsége a felperesi megrendelőt terheli. Az átadás-átvételnél szállítólevelet állítanak ki, amelyen az átvett mennyiséget súly szerint kell feltüntetni, feleket képviselő megbízott vagy alkalmazott köteles a szállítólevelet aláírni. A megrendelő 2006. október 31. napjáig legalább 2000 tonna alapanyag vállalkozói telephelyre történő beszállítását vállalta, a beszállítási mennyiség 2007. évre vonatkozóan a tárgyév október 31.

napjáig minimum 4000 tonna. Ezen túlmenően is az év bármely szakában a megrendelő jogosult volt további beszállításokra, melyek átvételére az alperesi vállalkozó kötelezte magát. Az alapanyag feldolgozására 2006-os beszállítások esetén 2007. január 31. napjáig, 2007. évi beszállítások tekintetében 2008. március 31. napjáig vállalt kötelezettséget, a szerződés 8. pontjában előírt minőségi követelmények betartásával. A késztermék átadása ugyancsak az alperes telephelyén történik, a felperesi megrendelő 30 tonnánkénti mennyiség alkalom szerinti átvételét vállalta, az elszállítási költségek viselése mellett.

A felek a vállalkozói díjat 2006. évre vonatkozóan 6,- Ft + ÁFA/kg, míg 2007. évre vonatkozóan 7,- Ft + ÁFA/kg egységárban határozták meg. Az alperes vállalkozói díj igényét minden 300 tonnás átvett mennyiség után számla kibocsátása útján jogosult érvényesíteni. A szerződés 12. pontjában kizárólagos kikötésként rögzítették, hogy az alperes csak a felperes által beszállított és biztosított alapanyagból gyárthatja a készterméket, más alapanyagból fapelletet csak akkor állíthat elő, ha az a megrendelő érdekeit nem sérti. A kizárólagossági megállapodásukat, valamint a megrendelő beszállítási kötelezettségének teljesítését felek 10.000.000,- Ft összegű megíiusulási kötbér kikötéssel biztosították. A szerződés 14. pontja szerint a felperesi megrendelő által biztosított alapanyag, és a késztermék súlyának főszabály szerint meg kell egyeznie, legfeljebb 5 %-os eltérés megengedett.

A felek szerződésüket 2007. május 21-én kizárólag a vállalkozói díj tekintetében módosították, ekkor annak egységárát 6,5 Ft + ÁFA/kg összegben határozták meg. Kifejezték továbbá azon szándékukat, hogy a közeljövőben új gazdasági társaságot alapítanak pellet gyártására és kereskedelmi forgalmazására.

A felperes 2006., és 2007 év során – pontosan meg nem határozható, megközelítőleg 1.000.000 kg – repce és búza szalmát, ezen felül a pellet gyártáshoz szükséges alapanyagként napraforgó és repce ocsút szállított be az alperesi telephelyre. Az alperes által legyártott késztermékből 2007. október végéig 2178 kg pelletmennyiség a felperes részére átadásra került, 7046 kg-ot pedig az alperesi vállalkozást 10.000.000,- Ft kölcsönösszeggel támogató **magánszemély** neve magánszemély részére adott át a kölcsöntartozás törlesztése érdekében az alperes. Az alperes 2007. év végéig további készterméket a felperes részére már nem adott át.

A peres felek 2007. december 7-én „vállalkozási szerződést módosító szerződés” megjelölésű megállapodást kötöttek írásban. Ennek 3. pontja szerint: „Az alapszerződés teljesítése kapcsán szerződő felek rögzítik azt, hogy megrendelő eddig összesen 1.000.000 kg alapanyagot szállított be vállalkozó részére, ez vállalkozó birtokában van. Megrendelő vállalja, hogy 2008. október hó 30. napjáig további 600.000 kg alapanyagot szállít be megrendelő részére”. A szerződés 4. pontja rögzíti: „Szerződő felek az alapszerződést módosítva abban állapodnak meg, hogy a végterméket vállalkozó nem köteles megrendelőnek kiadni, hanem vállalkozó jogosult a végterméket értékesíteni. Szerződő felek a vállalkozó által előállított, valamint előállítandó végtermék értékét mindösszesen nettó 38.000.000,- Ft-ban állapítják meg. Ezt a nettó 38.000.000,- Ft-ot vállalkozó köteles a 2008. évi július hó 1. napjától havi 500.000,- Ft-os részletekben megfizetni megrendelő részére a megrendelő által kibocsátott számla alapján azzal, hogy minden havi részlet az aktuális hónap utolsó napjával esedékes. Megrendelő a számlákban jogosult az általános forgalmi adó összegét vállalkozóra áthárítani.

Mindez azt is jelenti, hogy megrendelőnek nem kell a végtermék elkészítéséért vállalkozó részére vállalkozói díjat fizetnie.”

5. pont: „A részletfizetési feltételek pontos betartása esetén vállalkozó nem tartozik kamatot fizetni megrendelő részére”.

A szerződés 6. pontjában a felek annyiban pontosították a részletfizetés szabályait, hogy az alperesnek minden naptári félévre a félév utolsó napjáig meghatározott esedékességgel legalább 3.000.000,- Ft törlesztést írtak elő, ennek nem teljesülése esetén a vállalkozó a részletfizetési

kedvezményt elveszti és az egész hátralékos összeg esedékessé válik. A szerződő felek az alapszerződés kötbérre vonatkozó rendelkezéseit, valamint a szerződés meghosszabbítására vonatkozó rendelkezéseket hatályon kívül helyezték. A szerződés 8. pontjában 2009. január 1.napjától kezdődően évi 600 tonna alapanyag szállításban egyeztek meg azzal, hogy a beszállított anyagot az alperesi vállalkozó köteles átvenni és annak ellenértékét a megrendelő részére a mindenkor piaci ár szerint megfizetni.

A szerződést **ügyvéd neve** ügyvéd szerkesztette és ellenjegyezte.

Mindezeket követően az alperes havonta 500.000,- Ft vételárra kiállított felperesi számlák alapján 28 hónapon keresztül összesen 14.000.000,- Ft-ot fizetett meg felperes részére, ezt követően azonban további részletfizetésre már nem került sor. A felperesi számlákat alperes befogadta, ezekkel kapcsolatban kifogást nem emelt. 2008-ban a felperes részéről 481.142 kg beszállítására került sor. A felperes 2012-ig a szerződésmódosítás 8. pontja szerint biztosított alapanyag szállítást az alperes részére, a felek között a szerződésmódosítást követő időszakban ezzel kapcsolatban elszámolási vita nem alakult ki.

A felperes keresetében 30.340.000,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni alperest, a felek között létrejött szerződésmódosításból eredő elszámolás címén. Másodlagosan, általános kártérítés címén 10.000.000,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni alperest. Ennek indokaként előadta, hogy a szerződés módosítása alapján az általa vállalt nettó 38.000.000,- Ft összegű vételárból az alperes 28 hónapon keresztül csak 14.000.000,- Ft összegben fizetett részleteket, így a fennmaradó hátralékos tartozás összege - ÁFÁ-val növelten - a keresetben megjelölt mértékű. Utalt arra, hogy ő maga a szerződésből eredő kötelezettségeit teljesítette, így az ott kikötött ellenszolgáltatásra jogosult.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperes elszámolása szerint az alapanyag ellenértékére vonatkozó szerződésmódosítás feltűnően aránytalan értékkülönbséget mutat, ezért piaci érték szerinti elszámolás szükséges, ennek megfelelően a 14.000.000,- Ft összegű kifizetéssel a felperes által biztosított alapanyag mennyiségéhez igazodó ellenértéket már teljesítette. Sérelmezte, hogy tőke hiányát és szorult gazdasági helyzetét kihasználva kényszerítette rá a szerződésmódosításra a felperes, ezért az ügylet uzsorás szerződésnek minősül. Megjegyezte továbbá, hogy a felperes teljes egészében nem tett eleget a 2008-ra vállalt alapanyag beszállítási kötelezettségének, 600.000 tonnánál kevesebbet adott át, továbbá 2006-ban fel nem dolgozott alapanyag visszaszállítására is sor került. Kérte ezen körülményeket javára figyelembe venni az elszámolás során.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelem szerint 30.340.000,- Ft és járulékai, valamint 2.800.000,- Ft perköltség tekintetében marasztalta felperes javára alperest. A perbeli jogvita tárgyát képező szerződésmódosítás értelmezése során abból indult ki, hogy a felek a szerződés tartalmát szabadon állapíthatták meg, ezért a 2006. március 10. napján létrejött alapszerződés 2007. december 7-i módosításával nem érintett része, valamint a módosított szerződési szabályok együttesen irányadók a perbeli jogvita elbírálása során. Kiemelte, hogy az alapszerződés szerint a feldolgozott késztermék a felperes tulajdonába került, ezt a kizárólagossági szabályt módosították a felek akként, hogy az alperes azt már nem volt köteles a felperesnek kiadni, hanem jogosulttá vált a szabadpiaci értékesítésre. A felek szerződést módosító megállapodása összesen 1.600.000 kg alapanyagra vonatkozott, melyből előállítható késztermék értékét 38.000.000- Ft összegben határozták meg. A 2009. január 1-jétől kezdődő időszakra vonatkozó elszámolási szabályokat pedig már külön meghatározott alapanyag szállítási mennyiségek és árak kikötése mellett megváltoztatták. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a per tárgya kizárólag a 2006. március 10-i szerződéskötés időpontjától 2008. április 30-ig terjedő elszámolási időszak. A bíróság ezen időszakra vonatkozó elszámolás kiindulópontjaként a felek által kölcsönösen meghatározott nettó 38.000.000,- Ft-os

összeget vette alapul, melyből 14.000.000,- Ft alperesi teljesítés levonása után a még fennmaradó nettó 24.000.000,- Ft-ot, bruttó összegben, 30.340.000,- Ft-ban határozta meg a tartozást. Ez az elszámolás a felperes keresetével azonos összegű alperesi tartozást tett megállapíthatóvá. Az alperes ellenkérelmében hivatkozott érvénytelenségi kifogást a bíróság nem találta alaposnak. A perben lefolytatott szakértői bizonyítás eredményeként azt állapította meg, hogy a felek kölcsönös teljesítéseinek egyenlege 2006. és 2012. közötti időszakra nézve még mindig 27.200.000,- Ft-os alperesi tartozást mutat. Ezt összevetve a felperes perben érvényesíteni kívánt 30.340.000,- Ft-os követelésével, arra a következtetésre jutott, hogy a két érték közötti eltérés nem mutat olyan feltűnő értékkülönbséget, ami a szerződés érvénytelenségének megállapítását ezen a címen lehetővé tenné. Megjegyezte, hogy a felek tartós jogviszonyát szabályozta a szerződésmódosítás, a szerződés megkötésének időpontjára nézve a feltűnő értékkülönbség vizsgálata emiatt egyébként is kizárt. Nem fogadta el az alperes polgári jogi társaság létrejöttére vonatkozó hivatkozásait és az ez alapján történő elszámolási igényt. Erre a felek ugyanis csak szándéknyilatkozatot tettek, közös gazdasági társaság megalapítására pelletgyártás és kereskedelmi tevékenység céljából végül nem került sor.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a kereset elutasítását. A 2007. december 7. napján megkötött szerződést módosító megállapodásban rögzített adatok tényét nem vitatta, azonban hangsúlyozta, hogy feloldhatatlan ellentmondás, hogy a beszállított alapanyag tényleges ellenértékét a felek nem határozták meg, és nem is eszerint állapították meg az alperesi tartozás összegét, hanem a feldolgozott késztermék ehhez képest 5-6-szoros értékével számoltak, jöllehet ezt az értékelkedést az alperes feldolgozó tevékenysége eredményezte. Az alperes álláspontja szerint ez a szerződés színleltségére enged következtetni, azt pedig, hogy a színlelt szerződés pontosan milyen jogi tartalmú szerződést leplez, a felperesnek kellett volna bizonyítania. A bizonyítás hiányossága az ő terhére esik. Alperes fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy a szerződés 3. és 4. pontjai között ellentmondás van, ezáltal a szerződés érthetetlen feltételeket tartalmaz, mely ugyancsak érvénytelenségi ok. A szerződés emiatti részleges érvénytelensége úgy küszöbölhető ki, hogy a leszállított mennyiségekről készített okiratok, bizonylatok szerinti mennyiség után az alapanyag piaci árát kell az elszámolás alapjául venni. Etekintben a szakértői vélemény az irányadó. A kereseti kérelemhez kötöttség miatt a per tárgya kizárólag a 2006-2008-as időszak lehet, így alperes csak ezen időszakra nézve kérte a szakértői vélemény adatait, megállapításait figyelembe venni. Az alperes – saját fellebbezési hivatkozása szerint – szerződéskötéskor, majd pedig a szerződés módosításakor is szorult anyagi helyzetben volt, tőkehiányos céggént tevékenykedett, ezzel visszaélve határozta meg a felperes a piaci árát 5-6-szoros mértékben meghaladó alapanyag-ellenértéket, ez pedig kimeríti az uzsora szerződés fogalmát, így a kikötés emiatt is semmisnek tekintendő.

A szakértői vélemény adataira utalva megjegyezte, a szerződésmódosítás 3. pontjában rögzített 1.000.000 kg beszállítási mennyiség sem valós érték, a 2008-as évben pedig a felperes 2008. október 30. napjáig 600.000 kg alapanyag leszállítását vállalta, ehhez képest a szállítólevelek és a számlák azt bizonyították, hogy ebből csak 481.142 kg valósult meg. Mindezek szükségessé teszik a perben annak bizonyítását, hogy az alperes megfelelően igazolt módon, pontosan mekkora mennyiségű és milyen fajtájú alapanyagokat szállított be. Ez képezheti a felek közti elszámolás alapját. A szakértői véleményből kiindulva alperesi álláspont szerint megállapítható adat, hogy 11.700.000,- Ft nagyságrendű az az érték, amely beszállított alapanyag értéként figyelembe vehető, ezzel szembeállítva a már teljesített 14.000.000,- Ft-os alperesi kifizetést, a kereset nem lehet alapos, felperes további követelést nem érvényesíthet. Tételes elszámolás esetén kérte figyelembe venni, hogy a felperes 2007-ben 128.420 kg tömegű alapanyagot visszaszállított, ennek ellenértékét ugyancsak nem követelheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokok alapján történő

helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a szerződés tárgya kezdetben nem az alapanyag eladása volt, az alapanyag, majd pedig a feldolgozott késztermék mindvégig a felperes tulajdonát képezte. A szerződésmódosítás 4. pontjának helyes értelmezése felperesi álláspont szerint az, hogy a felperes már nem igényelte az elszámolatlanul maradt késztermék kiadását, hanem az alperesnek biztosította a szabadpiaci értékesítés lehetőségét. A szerződésmódosítás célja az addigi üzleti kapcsolat lezárása volt. A szerződés ezért nem színlelt és feltűnően aránytalan értékkülönbség sem állapítható meg a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között. Kiemelte, hogy a szerződésmódosításra azért került sor, mert az alperes megszegte a szerződést és a készterméket mások részére értékesítette, a felperes felé kiadási kötelezettségét nem teljesítette. A szerződésmódosítás elszámolási logikája az volt, hogy az 1.600.000 kg-nyi alapanyagból legyártott késztermék 30,- Ft/kg értékesítési áron vehető figyelembe a szabadpiaci árak alapján, ebből a felek levonásba helyezték a 6,- Ft/kg nettó vállalkozói díjat és így határozták meg a felperes javára elszámolandó összeget. Ebben figyelembe vették a felperesi értékesítés esetén realizálható nyereséget is. Ezt az elszámolást mindkét fél elfogadta, az alperes a teljesítést meg is kezdte, 14 hónapon keresztül fizetett részleteket a szerződésmódosítás szerint, egyúttal a felperesi számlákat befogadta, azokkal szemben kifogást nem emelt, érvénytelenségre utóbb már emiatt sem hivatkozhat.

Az alperes fellebbezése kisebb részben alapos.

A peres felek közötti jogvitában döntő jelentősége van az általuk kötött alapszerződés, valamint annak módosítása tárgyában meghozott újabb szerződés jogi tartalmának. A felek közötti elszámolás csak a jogviszony helyes jogi minősítésének eredményeként végezhető el. E körből ki kell zárni azonban az alperes és **magánszemély neve** között létrejött jogügyleteket és az ezekhez kapcsolódó elszámolásokat. Alperesi hivatkozással ellentétben ő ugyanis nem vett aktívan részt a peres felek közötti üzleti tevékenységében. A peradatokból az tűnik ki, hogy a perben nem álló magánszemély egy nagyobb kölcsönösszeggel támogatta az alperes gyártási tevékenységét, a vele történő alperesi elszámolás és az ahhoz kapcsolódó pénz- és árumozgások azonban nem vonhatók a peres felek közti elszámolás körébe. Megjegyzendő, hogy még a peres felek között sem jött létre közös üzleti tevékenység céljából polgári jogi társaság, ilyen jellegű közös aktív üzleti tevékenységre irányuló együttműködés Lekrincki Antal vonatkozásában sem merült fel.

A peres felek írásban kötött szerződéseit, a törvényes képviselők ezzel kapcsolatos nyilatkozatait, valamint az okirat szerkesztő ügyvéd tanúvallomását kell irányadóan figyelembe venni jogviszonyuk vizsgálata során. A 2006. március 10. napján létrejött alapszerződés jogi tartalmát vizsgálva egyértelmű, hogy az a perbeli jogvitában irányadó 1959.évi Ptk. 389. §-nak megfelelő tartalommal létrejött vállalkozási szerződés, hiszen vállalkozói díj ellenében a felperes által biztosított alapanyag feldolgozását, tehát munkával elérhető eredmény létrehozását vállalta az alperes saját gyártó kapacitásának felhasználásával. Az alapanyaggal vagy a késztermékekkel kapcsolatos tulajdonjog átadásra, illetve a késztermék értékesítésére vonatkozóan a szerződés külön szabályokat nem tartalmaz, így a vállalkozási szerződés általános jogi sajátosságaiból adódóan a felperes által biztosított saját tulajdonú alapanyagot annak feldolgozása után az alperesi vállalkozónak késztermék formájában a szerződés értelmében vissza kell szolgáltatnia a felperesnek. A felperesi megrendelőnek az alperesi tevékenység kapcsán csupán vállalkozói díjfizetési kötelezettsége áll fenn, ez a vállalkozó szolgáltatásáért járó ellenszolgáltatás (Ptk. 397. § (1) bekezdés). A perbeli nyilatkozatokból az is egyértelműen kitűnik, hogy a felperes célja nem elsősorban az alperessel való üzleti együttműködés volt kezdetben, hanem saját maga kívánta üzleti haszonszerzés céljából a készterméket szabadpiacon értékesíteni. A szerződésszerű teljesítést az ellenérdekű fél szerződés-teljesítési kötelezettségeinek megszegése esetére szóló kötbérikötésekkel biztosította.

Mindezek mellett az alperes által sem vitatott további peradatként nem hagyható figyelmen kívül, hogy 2006-2007. évi feldolgozási időszakok során a felperes által átadott alapanyag mennyisége vitás volt – az alperesi nyilvántartás pontatlan volt, és közben a felperes részére az alapanyag egyes része feldolgozatlanul visszaadásra is került – és az alperes csak igen kis mennyiségű készterméket adott át a felperesnek. Ezzel szemben a már feldolgozott termékek harmadik személy részére történő átadására került sor, pl. **magánszemély nevenak**, a kölcsönszerződés törlesztéseként (szakértői vélemény 11. oldal, táblázata szerint 7.046 kg). A hiányzó jelentős késztermék-mennyiség sorsa ismeretlen, azaz az alperes a vállalkozási szerződésből eredő késztermék átadási kötelezettségét megszegte. Emellett súlyos vállalkozói szerződésszegést jelent az a peradat is, hogy a kizárólagossági kikötés ellenére az alperes nem vitatottan ebben az időszakban mástól is befogadott alapanyagot, amelyet ugyancsak feldolgozott.

Mindebből következően a 2006. és a 2007-es feldolgozási ciklus során a felek között nyilvánvaló elszámolási viták keletkeztek. Ezek az elszámolási bizonytalanságok tették szükségessé a 2007. december 7-i „szerződésmódosítás” megjelölésű közös nyilatkozat teljes bizonyítóerejű magánokiratba foglalását peres felek számára. Ebben rögzítették a jogviszonyuk addigi időszakára nézve a kölcsönösen elfogadható, már átadott alapanyag mennyiséget (1.000.000 kg), valamint felperes további 600.000 kg alapanyag leszállítást is vállalta a következő évre. Az alperes a késztermék átadására a 2006-2007-es időszakra már nem volt képes, ezért határoztak meg egy 38.000.000,- Ft összegű alperesi fizetési kötelezettséget is.

A felek szerződésmódosítása ennek megfelelően a perben irányadó 1959. évi Ptk. 240. § (3) bekezdése szerinti anyagi jogi egyezségnek felel meg. Felek a szerződésből eredő vitás vagy bizonytalan kérdéseiket közös megegyezéssel rendezték. A felek a 38.000.000,- Ft ellenértéki összeget egy alkufolyamat során határozták meg, ezt **ügyvéd neve** okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása egyértelműen alátámasztja (6. sorszámú jegyzőkönyv 4-5. oldal).

Megjegyzendő, hogy a perben lefolytatott bizonyítás eredménye ugyancsak rávilágított a jelentős alperesi elszámolási hiányra, mely már 2007. év végén megmutatkozott, másrészt a beszállított alapanyag nyilvántartásának hiányosságaira is: az alapanyagok fajta, minőség szerinti elkülönítéssel történő súlymeghatározására az egyezség megkötésekor a felek számára utólagosan már nem volt lehetőség a bizonylatolási hiányosságok miatt. A szakértői vélemény ezt követő időszakra már pontos kimutatásokat közöl a további kölcsönös teljesítésekről, azonban, amint erre az elsőfokú bíróság helyesen felhívta a figyelmet, a 2008 évet követő időszak már nem tekinthető a perbeli jogvita tárgyának.

A felek az elszámolás eredményeként módosították a 2007. és 2008. évre a feleket terhelő szerződési kötelezettségeket.

A 38.000.000,- Ft összegű alperes által egyezségben vállalt fizetési kötelezettség jogi tartalmának megítéléséhez valóban nem szolgál önmagában megfelelő alapul az ellentmondásos szövegezésű szerződést módosító okirat. Eszerint ugyanis 1.600.000 kg-nyi alapanyag mennyiség értékét határozták meg ezen összegben a felek és az okirat megfogalmazása szerint ennek az „ellenértékét” vállalta az alperes vállalkozóként megfizetni, és a vállalkozó részére a a késztermékért vállalkozói díjat nem kell fizetni. Nem hagyható figyelmen kívül azonban az, hogy a 4. pont első mondata szerint ezzel az alperesi vállalkozó már mentesül a késztermék felperes felé történő kiadási kötelezettsége alól, ezáltal jogosulttá vált a késztermék szabadpiaci értékesítésére, továbbá a szerződés további meghatározott rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése folytán felperes lényegében lemondott a kötbérigény érvényesítéséről.

A felek ezen szerződési nyilatkozatai látszólag ugyan ellentmondóak, azonban a törvényes képviselők nyilatkozatainak, a szakértői vélemény által feltárt peradatoknak, valamint az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomásának Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti egybevetett mérlegelésével tartalmilag megfelelően értelmezhetők, azaz a Ptk. 228.§ (3) bekezdése alapján a

szerződési kikötések csupán látszólagos ellentmondása miatt, az érvénytelenség nem állapítható meg. A Ptk. 207. § (1) bekezdés szabályának helyes alkalmazása folytán a felek tényleges szerződési szándékát kell rekonstruálni, feltehető akaratukat kell megállapítani. Ez pedig jelen esetben arra irányult, hogy a felperes nemcsak az általa már korábban biztosított alapanyag árával kívánta elszámoltatni az alperest, hanem egyúttal kártérítési igényt is érvényesített, ugyanis a részére ki nem adott késztermék mennyiség piaci értékesítésére már nyilvánvalóan nem volt lehetősége, így az alperesi szerződésszegéssel okozati összefüggésben elmaradt haszna, kára keletkezett. Ezen kár megtérítésére is kiterjedt tehát az egyezség. A felek akaratára szerint a szerződés tehát úgy módosult, hogy rögzítették, a felperes által átadott, és még átadandó alapanyag mennyiségét, melyet az alperes vállalkozóként feldolgoz, a készterméket már nem köteles a felperesnek átadni, azonban köteles megfizetni a késztermék a vállalkozói díj összegével csökkentett – 30,- Ft/kg – 6,- Ft/kg – ellenértékét, ezért őt vállalkozói díj – mivel azt már elszámolták – külön nem illeti meg. Mindezekből következően a 38.000.000,- Ft összegben kikötött alperesi fizetési kötelezettség jogi tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy ezzel nemcsak az alapanyag ellenértékének megtérítését, hanem egy komplex alperesi kötelezettségből eredő elszámolás ellenértékét határozták meg a felek, ennek során a késztermék értékéből indultak ki. Itt kell figyelembe venni, hogy az alperessel szemben a felperes emiatt nem kívánt kötbérigényt érvényesíteni, a felek a kapcsolatos alapszerződési szabályokat hatálytalanították. Az egyezség kölcsönös engedményeken alapult, az okírszerkesztő ügyvéd tanúvallomásából kitűnik ugyanis, hogy kezdetben 48.000.000,- Ft-ra támasztott igényt a felperes, melyet utóbb 38.000.000,- Ft-ra leengedett az alkufolyamat eredményeként. További engedményként biztosított hosszú távú kamatmentes kölcsönt az egyezségben végül megállapított összeg megfizetésére az alperes számára.

A felek kifejtettek szerint feltárt közös akaratát támasztja alá, hogy a 2009-es évtől kezdve a felperes által beszállított alapanyag tekintetében az alperes már az alapanyag árat volt köteles fizetni, azaz a felek a szerződésüket szállítási szerződésre módosították.

Az anyagi jogi egyezség a szerződéses megállapodás sajátos esete, amellyel kapcsolatban - bármely más szerződéshez hasonlóan - felmerülhet az érvénytelenség. Az alperes ennek megfelelően több érvénytelenségi kifogást is támasztott, a szolgáltatás-ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanságra, színleltiségre, továbbá uzsorára is hivatkozott.

A Ptk. 240. § (4) bekezdésének speciális szabályai szerint az egyezséggel való szerződésmódosítás érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, amely közöttük vitás volt, vagy amelyet bizonytalannak tartottak. Ez arra az esetre is áll, ha az egyezség megkötése után felmerült, ismertté vált bizonyítékkal a vitát vagy a bizonytalanságot el lehetett volna hárítani.

Az egyezségkötés esetében tehát, ha valamelyik fél olyan körülmény tekintetében tévedett, amely a másik féllel fennálló jogviszonya során bizonytalan vagy vitás volt, e tévedés miatt az egyezséget utóbb már nem lehet megtámadni. Az ilyen tévedés az egyezséget kötő fél kockázata. Hasonló a helyzet, amikor nincs szó tévedésről, de az egyezség megkötése után olyan bizonyítékok kerülnek elő, amelyekből a jogok és kötelezettségek fennállását és mértékét egyértelműen meg lehet határozni. Elvi határozatban mondta ki a Legfelsőbb Bíróság (Kúria), hogy a felek közötti peren kívüli jogvitát lezáró egyezség a vitatott tények tekintetében utóbb tévedés címén már nem támadható meg. A vitatott tényekre vonatkozóan a bíróság bizonyítást nem folytathat le és az újabb bizonyítékok mérlegelésével a vitát nem döntheti el (EBH 2006/1403. számú elvi határozat). A bírói gyakorlat ezt kiterjesztő jogértelmezése szerint nem támadható meg az egyezség feltűnő értékaránytalanság címén sem (EBH 2011/1410. számú elvi határozat). Utóbbi elvi döntés azt az irányadó bírói gyakorlatot tükrözi, amely szerint nincs helye az egyenértékűség vizsgálatának abban az esetben, ha a felek jogvitájukban a bizonytalannak tartott követeléseiket egyezséggel rendezik. Ezért az alperes feltűnő értékaránytalanságra alapított érvénytelenségi kifogásának érdemi vizsgálatára nincsen mód. Mindazonáltal megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes jól világított rá az

elszámolás logikájára fellebbezési ellenkérelmében, a felek ugyanis a szakértői vélemény által is megerősített 30,- Ft/kg-os piaci egységárból indultak ki a készterméket illetően. Ebből helyezték levonásba a 6,- Ft/kg vállalkozói díjat, így az 1.600.000 kg-ból előállítható késztermék mennyiség után 24,-Ft/kg-os egységárral számítható ellenértéket határozták meg 38.000.000,- Ft-ban ($1.600.000 \text{ kg} \times 24 \text{ Ft/kg} = 38.400.000,- \text{ Ft}$).

Így a felek megállapodásában rögzített fizetési kötelezettség és a késztermék vállalkozói díjjal csökkentett értéke között aránytalanság nem áll fenn. Értékaránytalanság hiányában a szerződés uzsorás jellege sem állapítható meg.

A felek szerződése nem minősíthető a Ptk. 207. § (6) bekezdése szerinti színlelt szerződésnek sem, a felperes szerződési szándéka alperes számára is teljesen egyértelmű volt, egyoldalú színlelés pedig egyébként sem eredményezhet ilyen jogcímen érvénytelenséget. Az egyezség szövegezésének tartalmi pontatlansága sem minősíthető mindkét fél szerződési akarathibájának, színlelés megállapításához e körülmény nem adhat alapot.

Mindezekből következően a felek között létrejött egyezség kikötései alapján kell a perbeli jogvitát elbírálni, ebből azonban az is következik, hogy csak a teljes 1.600.000 kg alapanyag mennyiség beszállítása esetén jár a felperesnek a 38.000.000,- Ft + ÁFA összegű ellenérték.

A 2007. évre beszállított alapanyag mennyiséget az egyezség megkötése után az alperes nem vitathatta. E körben tett előadása során maga is elismeri, hogy a felperes részéről visszaszállítás a 2007. december 7-i egyezség előtt volt (7. számú jegyzőkönyv 4. oldal). Ezért a 2007-ben beszállított alapanyag 1.000.000 kg.

A szakértői bizonyítás meghatározta a 2008. év során beszállított alapanyag mennyiséget, ez azonban nem éri el a 600.000 kg-ot, az csak 481.142 kg-ot tett ki. Erre az alperes jogosan hivatkozott fellebbezésében. Arányosítással szükséges tehát az ellenszolgáltatási értékét meghatározni.

Ezt az ítéltábla az alábbi elszámolással oldotta meg: 2006-tól 2007. december 7-ig (szerződésmódosító egyezség) leszállított 1.000.000 kg nettó ellenértéke a 38.000.000,- Ft arányosításával ($1.000.000 \text{ kg}$ aránya az $1.600.000 \text{ kg}$ -hoz) 23.750.000,- Ft, a 600.000 kg-nyi mennyiség nettó ellenértéke 14.250.000,- Ft. A 2008-ra leszállított alapanyag után az ellenszolgáltatás a 600.000 kg és a 481.142 kg egymáshoz arányosításával nettó 11.403.372,- Ft-ra csökkentendő. Így az alperesnek az 1.481.142 kg alapanyag után számított komplex ellenszolgáltatásként 35.153.372,- Ft nettó összeget kell fizetnie. Ebből 28 hónapon keresztül 14.000.000,- Ft törlesztése megtörtént, a még hátralékos különbözet tehát nettó 21.153.372,- Ft. Ennek 2010. november 1-jétől 2012. december 31-ig terjedő időszakra felmerülő 7.000.000,- Ft részösszege 25 %-os ÁFA-val növelve bruttó 8.750.000,- Ft-nak felel meg. A további, 2013-tól kezdődő időszakot már 27 %-os ÁFA-val kell figyelembe venni, hiszen az ÁFA fizetési kötelezettségnek a felperes által kiállított számlához kell igazodnia. Ezen időszakra nézve 17.974.782,- Ft bruttó összeg megfizetését mulasztotta el alperes, így a két összeg együttesen ($8.750.000 + 17.974.782,- \text{ Ft}$) 26.724.782,- Ft (bruttó) még megfizetendő elszámolási kötelezettséget mutat alperes terhére.

Az elsőfokú bíróság ehhez képest nagyobb összegű alperesi marasztalást tartalmazó ítéletét ezért az ítéltábla részben megváltoztatta és a levezetettek szerinti összegben és annak törvényes kamataiban marasztalta felperes javára alperest (Pp. 253. § (2) bekezdés).

Az alperest terhelő marasztalási összeg 26.724.782,- Ft, így a felperes az eredetileg 30.340.000,- Ft-ra előterjesztett keresethez képest nem tekinthető teljes mértékben pernyertesnek. A felek közötti pernyertességi-pervesztességi arány 88-12 % felperes javára, ez szükségessé tette az elsőfokú eljárásban felmerült költségek arányosítását (Pp. 81. §). A per során a bíróság figyelembe vette, hogy a felperes részéről a perindításkor 1.200.000,- Ft összegű eljárási illeték lerovására sor került.

Mindkét fél 300.000,- Ft nagyságrendű szakértői díjat előlegezett, mindkét felet jogi képviselő képviselte, ezzel ügyvédi munkadíj merült fel. Mindezen költségeket összesítve, a 12 %-os arányú alperesi pernyertességre figyelemmel arányosítva, az ítélet tábla összesen 2.500.000,- Ft összegben találta megállapíthatónak a felperest megillető elsőfokú perköltség összegét.

Ugyanilyen arányban került sor a másodfokú eljárási költségek megosztására. A feleket a perben képviselő jogi képviselők ügyvédi munkadíja viselésének arányát az ítélet tábla a felek közt akként osztotta meg, hogy a nagyobb részben pervesztesnek minősülő alperes köteles részbeni ügyvédi munkadíj térítést, másodfokú eljárási költségként fizetni a felperes javára.

Az illetékfeljegyzési jogban részesült alperes által le nem rótt 2.427.200,- Ft fellebbezési eljárási illetéket ugyancsak 88-12 %-os pernyertességi-pervesztességi arányban kötelesek a felek külön felhívásra az állam részére megfizetni (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2), 15. § (1) és (3) bekezdés, Pp. 81. § (1) bekezdés).

S z e d , 2015. november hó 12. napján

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.. Dobler László sk.. Béri András sk.
a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő